

Усенко О., асистент,
Кременчуцький національний університет
імені Михайла Остроградського,
(м. Кременчук)

ВИРАЖАЛЬНІ ВЛАСТИВОСТІ УКРАЇНСЬКОГО КОЛОРИТУ ПРИ ВИВЧЕННІ ОСНОВ КОМПОЗИЦІЇ

Невід'ємною складовою розвитку українського суспільства є формування громадянської ідентичності молодого покоління. Сучасні концепції патріотичного виховання визначають одним з важливих завдань поглиблення інтеграції молоді в державну економічну, екологічну та соціальну політику у сферах зайнятості, культури та мистецтва [5].

Твори українського мистецтва здатні мотивувати духовне зростання особистості, актуалізувати її патріотичні почуття.

Виховання особистості засобами культури й мистецтва актуальне для держави в цілому, бо основою патріотизму є споконвічні цінності, серед яких – утвердження любові до Батьківщини й людей, духовності, моральності, бережного ставлення до природних скарбів і національних надбань свого народу [1].

Курс основ композиції є одним з найважливіших в освіті студентів художнього профілю. В результаті його вивчення формуються знання та вміння, які дозволять майбутнім фахівцям правильно орієнтуватися у стильових напрямках та об'єктивно оцінювати якість творів мистецтва та предметів дизайну.

Процес творення у художній діяльності можна назвати будівництвом композиції. Композиційні основи органічно пов'язують елементи твору.

Метою композиції в дизайні є утилітарно виправдана форма твору, яка має функціональну, конструктивну та естетичну цінність. Структура, що сформована за законами композиції, має такі функціональні та конструктивні особливості, які найкраще відповідають призначенню речі. Композиційний пошук у художньому проектуванні спрямований на наділення форми тими властивостями, що забезпечують споживачеві корисні ефекти. Композицію у сфері мистецтва тлумачать як систему побудови художнього твору. Це поняття вживається відносно процесу проектування до проекту та до самого виробу.

Колорит — композиція кольору, хроматичний (кольоровий) ряд, характер використання кольорових відношень, узгодженість тонів хроматичного ряду [2].

У образотворчому мистецтві, декоративному мистецтві та дизайні під колоритом розуміють систему кольорів, яка виражає певні думки, почуття, стан природи або людини. Окрім того, колорит має бути пов'язаний як із формою так і зі змістом твору, його задумом. Кольорова гама визначає колорит певного твору мистецтва чи об'єкта дизайну. Отже, колорит є найважливішим аспектом кольорової композиції.

Поняття «колорит» використовують і у більш широкому значенні. Це зумовлене, по-перше, тим, що для нашого сприйняття колір присутній у будь-якому явищі та є невід'ємною властивістю форми. По-друге, термін стає універсальним, завдяки асоціативним властивостям кольорів та їхніх сполучень. Ми говоримо про колорит певного стану природи, про «колорит місцевості», про «національний колорит» у побутовому устрої, а також у літературі, музиці,

мовленні.

Для студентів-дизайнерів рівнозначно вагоме значення мають особливості використання колориту творів у прямому та переносному значеннях. Вибір характеру колориту обумовлюється змістом твору або призначенням виробу, художньою ідеєю та творчою манерою майстра.

Кожна людина має сформоване власне уявлення світу, незважаючи на суспільні норми та традиції. Всі ми, українці, відчуваємо колорит України – її особливості, її душу. Художньому творові національного колориту надають змістові та формальні складові, які митець наділяє красномовними національними ознаками.

Так охарактеризував свої роботи художник Давид Бурлюк: «Мій колорит глибоко національний. Жовтогарячі, зелено-жовті, червоні, сині тони б'ють Ніагарами з-під мого пензля...» [3].

Кожен витвір мистецтва чи об'єкт дизайну ретранслює національний світогляд народу, до якого належить автор. На жаль, визначення національного колориту в сенсі образотворчого мистецтва не вдалося знайти. Невичерпним джерелом дослідження композиційних основ національного колориту є виробі автентичного декоративного мистецтва.

Світлана Прищенко виокремлює особливості українського національного колориту, досліджуючи українські художні твори різних історичних періодів. Вивчаючи символіку орнаментів та кольорів творів українського мистецтва від Трипілля до авангарду дослідниця зазначає, що «палітра слов'ян вирізнялася надзвичайним багатством: рудо-жовтий, гарячий, вогнений, яринний (голубий), прозелень, кропивний, осини́вий, цукровий, сизий, сіро-гарячий, димчастий, багровий, палевий, рум'яний, лазуровий та багато інших» [4].

Враховуючи наявність багатовікових колористичних традицій української культури, бездоганну гармонію кольору у природі та доцільність поєднання їх з новітніми умовами дизайн-проекування, зробимо висновок, що при вивченні основ композиції необхідно звертати увагу студентів на існування національного українського колориту. Саме використання цих історично сформованих та закладених у генетичну пам'ять народу гармонійних сполучень кольорів та символів виховуватиме патріотичні почуття молодого покоління, а також сприятиме естетизації міського предметно-просторового середовища, продукції промислового та графічного дизайну.

Список використаних джерел

1. Виховуємо патріотів. URL: <http://kyiv-oblosvita.gov.ua/poradi/2-uncategorised/3596-vikhovujemo-patriotiv> (дата звернення: 15.03.2021).
2. Власов В. Г.. Колористика, колорит. Новый энциклопедический словарь изобразительного искусства : в 10 т. Санкт-Петербург : Азбука-Классика. 2006. Т. IV. С. 550
3. Горбачов Д. Український батько російського футуризму / Д. Горбачов. Актуальні проблеми мистецької практики і мистецтвознавчої науки. 2008. Вип. 1. С. 102-108. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apmpmn_2008_1_20. (дата звернення: 15.03.2021).
4. Прищенко С. Історико-культурологічні аспекти семантики кольору. Академія кольору. URL: https://koloristika.in.ua/t_kak.php (дата звернення: 15.03.2021).

5. Про Рекомендації парламентських слухань про становище молоді в Україні на тему: «Ціннісні орієнтації сучасної української молоді». Постанова Верховної Ради України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1908-19> (дата звернення: 15.03.2021).

Федоров Б., доцент кафедри фортепіано № 2, Національна музична академія України ім. П. І. Чайковського, викладач-методист, Київська середня спеціалізована музична школа-інтернат імені М. В. Лисенка (м. Київ)

ПРОБЛЕМА ШОПЕНІВСЬКОГО РЕПЕРТУАРУ В ДИТЯЧІЙ ФОРТЕПІАННІЙ ПЕДАГОГІЦІ. ДОСВІД ОЦІНКИ ТРУДНОЩІВ

Вивчення творів Ф. Шопена відіграє неоціненну роль у вихованні піаністів. Як найвище втілення піаністичності, музика Ф. Шопена гармонійно розвиває творчу особистість, благотворно впливає на всі грані музичного таланту. Однак, серйозну проблему являє педагогічна стратегія, яка вимагає конкретних відповідей на конкретні питання – коли і з чого почати знайомитися з музикою Ф. Шопена і як просуватися далі? Відповіді на них допоможе серйозна аналітична робота з шопенівським репертуаром.

Дитячий педагогічний репертуар, здебільшого, складається з музики, яка написана спеціально для дітей. Й. С. Бах багато писав для своїх синів; великий інструктивний матеріал М. Клементі, К. Черні передбачає дитяче виконання. До дитячої теми зверталися Р. Шуман («Альбом для юнацтва») і П. Чайковський («Дитячий альбом»), К. Дебюссі («Дитячий куточок») і М. Равель («Казки матінки Гуски»), С. Прокоф'єв («Дитяча музика») і Б. Барток («Мікрокосмос»). Також багата українська колекція дитячої музики – це твори В. Косенка, Н. Нижанківського, Ю. Щуровського, І Шамо, Ж. Колодуб тощо. У музиці Ф. Шопена ми не знайдемо жодної поблажки, яка розрахована на дитячі руки та дитяче розуміння. Навіть ранні його опуси – це приклад абсолютно дорослої творчості, коли музичні ідеї і пошуки нового шляху в піанізмі злиті воедино.

Для першої зустрічі з Ф. Шопеном необхідний достатньо високий рівень володіння роялем, який формується у «дошопенівському періоді». Талановиті учні можуть пройти цей період за півтора – два роки. Важливо з самого початку прищепити дітям цікавість і любов до фортепіанного співучого звучання, наповненого та барвистого, нерозривно пов'язаного з дотиком клавіш та педалізацією. Починати займатися цим варто з найперших кроків, наприклад, з маленької п'єски «Де ти, Льока?» зі збірки під редакцією А. Артоболєвської «Перша зустріч з музикою», яку можна перетворити у справжній художній взірець, наповнюючи особливою красою чергування Тоніки та Домінанти. Звичайно, необхідно розвивати всі сторони піанізму, але у цьому «багатоборстві» все ж головний компонент – звичка концентрації на слухових відчуттях, котрі плавно координують всі ігрові дії.